

Ковач В.О.

Національний авіаційний університет

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

Основною метою дослідження є вдосконалення державних механізмів регулювання зовнішньої трудової міграції. Запропоноване авторське бачення поняття «регулювання міграційних процесів». Розглянуто основні наявні підходи до визначення економічного ефекту від трудових міграційних переміщень. Визначено поняття «державне регулювання зовнішньої трудової міграції» як цілеспрямований вплив держави на міграційну поведінку трудящих-мігрантів із метою досягнення необхідних обсягів виїзду і в'їзду робочої сили з метою задоволення потреб соціально-економічного та демографічного розвитку країни. Розглянуто основні наявні підходи до визначення економічного ефекту від трудових міграційних переміщень. Визначено основні завдання регулювання процесів зовнішньої трудової міграції, а також у сфері імпорту робочої сили. Визначено першочергові заходи на першому етапі (2020–2021 рр.), на другому етапі (2022–2023 рр.) щодо регулювання трудової міграції. Розроблено організаційно-економічний механізм державного регулювання процесів зовнішньої трудової міграції в Україні, який включає структурно-пов'язані між собою блоки: блок 1 «Концептуальні засади регулювання», блок 2 «Науковий супровід», блок 3 «Ресурсні та забезпечуючі інструменти регулювання», блок 4 «Система методів регулювання зовнішньої трудової міграції», блок 5 «Система результатуючих показників». Обґрунтовано, що запропонований організаційно-економічний механізм регулювання зовнішньої трудової міграції реалізує принцип взаємних структурно-функціональних зв'язків окремих елементів системи державного регулювання зовнішньої трудової міграції: на основі мети, завдань і національних пріоритетів державного регулювання, з урахуванням аналізу ситуації, що склалася у сфері зовнішньої трудової міграції та ринку праці.

Ключові слова: державні механізми, зовнішня трудова міграція, міграційна політика, людський капітал, робоча сила, організаційно-економічний механізм.

Постановка проблеми. Регулювання міграційних трудових процесів – це частина міграційної політики держави, що реалізується за допомогою комплексу адміністративно-правових, організаційно-економічних, інформаційних та інших методів. У процесі вирішення конкретних завдань регулювання важливе значення має правильний вибір методичного інструментарію, який забезпечує цілеспрямований вплив на розвиток міграційних процесів. Законодавче регулювання міграції є регламентацією відносин між суб'єктами міграції та органами державного управління і включає розробку законів, постанов уряду та інших державних органів, різного роду дозволи, обмеження, заборони, а також ліцензування і квотування.

Базовою формою організації зовнішньої трудової міграції, прийнятої в міжнародній практиці, є двосторонні угоди між державами, де, зокрема, зумовлюються соціальна і трудова рівноправність між іммігрантами та громадянами країни перебування. Основний принцип конвенцій МОП та

ООН про трудящих-мігрантів полягає в тому, що право наймати іноземну робочу силу належить державним службам або спеціальним органам, створюваним за угодою між зацікавленими країнами. Діяльність приватних (комерційних) посередників відповідно до рекомендацій МОП здійснюється з дозволу держави і під її контролем.

Концептуальні засади державного регулювання зовнішньої трудової міграції варто визначати, виходячи із сучасних уявлень світової спільноти, тенденцій і перспектив соціально-економічного та демографічного розвитку, а також пріоритетів, визначених ключовими програмними документами України. При цьому головна проблема полягає в необхідності більш чіткого визначення орієнтирів міграційної політики на перспективу, їх законодавчого закріплення і послідовного втілення їх за допомогою налагодженого організаційно-економічного механізму регулювання.

Мета державного регулювання зовнішньої трудової міграції полягає в досягненні територіальної і структурної збалансованості попиту і пропозиції

робочої сили на ринку праці шляхом експорту і імпорту робочої сили з урахуванням забезпечення національної безпеки країни і реалізації конституційних прав громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у визначення понять внутрішнього ринку праці, пов'язаного із ринковою конкуренцією в цій сфері, здійснили О.І. Дацко [1], О. Левцун [2], Л. Лісогор [3], В. Луців [4], Л.І. Мазука [5], К. Ніколаєць [6], О. Позняк [7], М.Д. Романюк [8], Т.М. Романюк [9], К.О. Чакалова [10], Л.С. Шевченко та ін.

Постановка завдання. Основним завданням дослідження є вдосконалення державних механізмів регулювання зовнішньої трудової міграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. М. Романюк зазначає, що «регулювання міграційних процесів включає в себе систему правових, адміністративних, організаційно-фінансових заходів та інформаційне забезпечення урядових структур і громадських об'єднань для упорядкування міграційного простору, регулювання міграційного руху населення з позицій національних пріоритетів, кількісного і якісного складу міграційних потоків, їх соціальної, демографічної та економічної структури» [11].

Можна доповнити, що регулювання міграції здійснюється шляхом розробки і практичної реалізації комплексу законодавчих і підзаконних актів, що регламентують умови, які стимулюють або обмежують переміщення людей, а також визначення їх численних контингентів у напрямках, що відповідають поточним і перспективним потребам як світової спільноти загалом, так і окремого громадянина.

Таким чином, регулювання міграційних процесів пропонується розуміти як систему адміністративно-правових і соціально-економічних заходів, що забезпечують реалізацію гарантованих державою прав мігрантів, створення умов для їх переміщення в напрямках, що відповідають поточним і перспективним потребам країни, поліпшення демографічної ситуації та збереження територіальної цілісності України.

За визначенням науковців [7; 8], міграційна політика – це діяльність держави і громадських організацій, спрямована за допомогою різних важелів і методів на регулювання міграційних процесів.

Міграційна політика, на думку більшості дослідників, має сприяти досягненню найважливіших суспільних цілей, таких як розвиток ринкових відносин, побудова демократичного су-

спільства, дотримання прав людини, інтеграція в міжнародний ринок праці, зміцнення безпеки країни [10; 11]. При цьому міграційна політика має бути не тільки підпорядкована завданням планування чисельності населення у взаємозв'язку із соціально-економічними аспектами, але також має враховувати фактори, пов'язані з міжнародними зобов'язаннями та умовами, в яких знаходиться держава.

Тому, на думку вчених [6; 13; 14], оцінюючи ефективність державної міграційної політики, варто враховувати не тільки її демографічні результати, але також те, наскільки її реалізація забезпечує збереження соціальної згуртованості суспільства. У міграційної політики може бути кілька вимірів: економічне, демографічне, (гео) політичний, соціальний, а також вимір, що відображає міркування національної безпеки. Це пов'язано з тим, що в управлінні міграцією неминуче стикаються три конкуруючих одна з одною цілі: економічний прагматизм, національна безпека і права людини. Перша мета передбачає пріоритет економічних і демографічних інтересів країни, друга ставить на чільне місце міркування національної безпеки, а третя означає гуманітарний підхід, заснований на рівності і повазі прав людини.

Економічно безпечною, яка сприяє накопиченню людського капіталу, можна вважати таку зовнішню трудову міграцію, яка, по-перше, не скорочує трудовий потенціал країни, по-друге, забезпечує приріст її національного багатства шляхом раціонального використання національної робочої сили на різних сегментах світового ринку праці та (або) включення в трудовий процес невикористаної на національному сегменті світового ринку праці робочої сили. При цьому необхідне дотримання умов зворотної міграції працівників і повернення на батьківщину, хоча б частково, коштів, зароблених за кордоном [1; 2; 4].

Можна узагальнити ці визначення. Міграційна політика може виступати в різних формах: виконувати кон'юнктурно-коригувальну роль, будучи інструментом поточної соціально економічної політики, і стратегічно значущу роль, коли ув'язується з розробкою довгострокових проблем стратегічного розвитку економіки, зміни об'ємних і якісних характеристик руху населення.

Як показує аналіз, відмінною рисою сучасного періоду є значне ускладнення мотивів міграції. Дедалі більший вплив справляють загальносоціальні фактори: бажання підвищити рівень життя, отримати освіту, підвищити кваліфікацію. Поява

нових форм зайнятості уможливує ширший вибір видів праці. Ці чинники сприяють збільшенню рухливості населення. З іншого боку, відсутність інформації про вільні вакансії, незнання іноземних мов, складне для розуміння міграційне законодавство знижують міграційну рухливість населення, не дають змоги реалізуватися наявному потенціалу трудової міграції [5; 12].

При цьому в різні етапи соціально-економічного розвитку держава має або стимулювати виїзд надлишків робочої сили, або сприяти утриманню працівників у країні й одночасно залучати на національний ринок праці іноземну робочу силу.

Особливо складним є те, що необхідно враховувати й узгоджувати інтереси різних рівнів: індивідуальних, сімейних, групових і громадських; локальних, регіональних і національних; економічних, соціально-політичних та ін. При цьому варто підкреслити, що пряме регулювання процесів зовнішньої трудової міграції можливе в обмежених випадках. Методи прямого впливу безпосередньо визначають міграційну поведінку реальних і потенційних трудових мігрантів, застосовуються найчастіше у формі нормативно-правових важелів: встановлення квот і дозволів на працевлаштування мігрантів; заборона на прийом на роботу мігрантів для конкретних галузей, професій або робіт; депортація мігрантів, які порушили національне законодавство; застосування режиму реєстрації, відповідальність за порушення нормативних актів та ін.

Непрямої вплив на механізми регулювання міграційної поведінки орієнтований на суспільну або індивідуальну свідомість, соціальні норми і цінності, що регулюють прийняття рішення про міграцію. Методи непрямого впливу впливають на міграційну свідомість індивіда, систему переваг і ціннісних орієнтацій, що формують його міграційну поведінку. Як правило, методи непрямого регулювання базуються на економічному стимулюванні або обмеженні.

Таким чином, державне регулювання зовнішньої трудової міграції автор розуміє як цілеспрямований вплив держави на міграційну поведінку трудящих мігрантів із метою досягнення необхідних обсягів виїзду і в'їзду робочої сили з метою задоволення потреб соціально-економічного та демографічного розвитку країни.

У системі державного регулювання зовнішньої трудової міграції автор вважає за доцільне виділити законодавчі, економічні та організаційні інструменти, спрямовані на регулювання експорту та імпорту робочої сили, розділивши їх за

стадіями процесу зовнішньої трудової міграції. Так, на стадії прийняття рішення про трудову міграцію, як правило, використовуються такі інструменти регулювання, як система санкцій, спрямована на незаконних мігрантів, нелегальних посередників і недобросовісних роботодавців, ліцензування діяльності з працевлаштування за кордоном і залучення іноземної робочої сили, квотування чисельності іноземної робочої сили по країні загалом або в розрізі окремих галузей економіки, висновок дво- і багатосторонніх міжнародних угод із питань трудової міграції.

У процесі обґрунтування заходів державного регулювання зовнішньої трудової міграції важливого значення набуває комплексна оцінка соціально-економічних наслідків експорту та імпорту робочої сили. Як відомо, розвиток міграційних процесів несе як вигоди, так і втрати для країн, які беруть участь у міграційних процесах. У сучасній науковій літературі питань визначення економічного ефекту від трудових міграційних переміщень присвячено незначну кількість робіт [2; 7; 9; 11], що пов'язано з відсутністю опрацьованих методик розрахунку, а також латентністю значної частини трудових міграційних процесів.

Розглянемо основні підходи.

1. Оцінка руху грошових коштів трудящих мігрантів за даними платіжного балансу. Джерелами інформації для проведення розрахунку економічного ефекту від міжнародної трудової міграції в грошовому вигляді, за методологією Всесвітнього банку, є такі статті платіжного балансу:

1) оплата праці резидентів і нерезидентів країни, що включає заробітну плату та інші виплати в грошовій формі, отримані робітниками і службовцями за межами країни. У категорію працівників включаються сезонні, інші тимчасові робочі (працевлаштовані в країні менше року) і прикордонні робітники;

2) поточні трансферти, які включають грошові перекази фізичних осіб (крім заробітної плати) у вигляді виплат фізичним особам у рамках соціального забезпечення та інші грошові перекази. Будучи комбінованим, цей показник включає безпосередньо грошові перекази від міжнародної трудової міграції і зазвичай включається в усі розрахунки, пов'язані з рухом потоків коштів від міжнародної трудової міграції;

3) капітальні трансферти, пов'язані з міграцією, що створюють компенсуючий запис у платіжному балансі щодо водних потоків товарів і змін у фінансових активах та зобов'язаннях,

які виникають унаслідок міграції робочої сили з однієї країни в іншу (на термін більше року);

4) рух готівкової іноземної валюти за секторами економіки, дрібнішою структурною компонентою якого є ввезення та вивезення іноземної валюти готівкою іммігрантами й емігрантами, а також оплата праці резидентів і нерезидентів готівкою.

Варто зазначити, що оцінка не цілком коректна, оскільки під час оцінки грошових переказів Національний банк України користується офіційними даними про міграцію. Дані про обсяг грошових переказів, на основі яких були зроблені такі оцінки, включають не тільки «оплату праці» (власне грошові перекази трудових мігрантів, тобто нерезидентів для країни-реципієнта), а й «грошові перекази працюючих» (переклади резидентів країни-реципієнта). Тому вони дають змогу оцінити скоріше кількість мігрантів (трудова і емігрантів), які, згідно з передумовами, прийнятими Національним банком, здійснювали грошові перекази.

Розглядаючи оцінку економічного ефекту від міжнародних переміщень трудових ресурсів для економіки країни, що передбачає порівняння економічних втрат і вигод від міграції, необхідно враховувати:

- витрати держави на освіту і професійну підготовку працівників, підтримання здоров'я, реалізацію соціальної політики та інші витрати, необхідні для заповнення втраченої в особі емігрантів частини людського капіталу країни;

- упущену вигоду від неучасті вибулих осіб у формуванні ВВП, державного бюджету та фондів соціальної підтримки населення, розширенні споживчого попиту, що стимулює розвиток виробництва і забезпечує надходження непрямих податкових платежів.

Це дасть змогу визначити упущену вигоду від еміграції трудових ресурсів для економіки країни: втрати держави від еміграції становлять суму витрат, потрібних для заповнення втраченого людського капіталу країни в результаті еміграції населення і розміру упущеної вигоди від неучасті мігрантів у процесі створення, розподілу і споживання матеріальних і нематеріальних благ у рамках національної економіки.

Під час оцінки вигод від імміграції трудових ресурсів застосовується підхід, що передбачає розрахунок економії державних витрат на освіту, професійну підготовку працівників, охорону здоров'я і соціальний захист населення в результаті прибуття в країну осіб, у розвитку людського капіталу яких

брали участь інші держави; визначення додаткової вигоди від включення іммігрантів у процес суспільного виробництва і споживання благ.

Порівняння економічних втрат і вигод від міграції трудових ресурсів дає змогу визначити економічний ефект для національної економіки від територіальних переміщень населення і його включення в процес суспільного виробництва в країні прибуття.

Ця методика застосовується до процесу безповоротних трудових переміщень і не може бути застосована для оцінки економічного ефекту від тимчасового виїзду робочої сили з країни з метою тимчасового працевлаштування, а також залучення і використання іноземної робочої сили в країні на основі тимчасових трудових контрактів.

Однак до сих пір не запропоновані методики і показники, за допомогою яких можна було б дати комплексну оцінку економічного ефекту від експорту і імпорту робочої сили як на національному рівні, так і в розрізі окремих категорій трудових мігрантів, які справляють різний вплив на ринок праці. На думку автора, економічний ефект від зовнішньої трудової міграції полягає в зіставленні соціально-економічних вигод, одержуваних національною економікою від розвитку цього міграційного процесу, з соціально-економічними витратами, а також витратами на проведення політики у сфері трудової міграції.

На наш погляд, у сучасних умовах процеси трудової міграції мають регулюватися крізь призму проблем зайнятості населення та ринку праці, оскільки цільовим орієнтиром на етапі економічного зростання виступає теза, що держава за допомогою макроекономічного регулювання економіки має створювати максимально сприятливі умови для ефективної зайнятості та підтримки громадян, які через об'єктивні обставини позбавлені роботи.

Основними завданнями регулювання процесів зовнішньої трудової міграції є [3; 9; 10]:

- підвищення конкурентоспроможності робочої сили на міжнародному ринку праці;
- забезпечення повернення процесу зовнішньої трудової міграції;
- соціальний захист трудових мігрантів;
- підвищення контролю за трудовою міграцією;
- використання зароблених мігрантами коштів у цілях інвестиційного розвитку країни;
- формування і розвиток ефективної системи виявлення, попередження та припинення незаконної трудової міграції;

– розширення міжнародного співробітництва у сфері трудової міграції.

У сфері експорту робочої сили основними завданнями є:

– підвищення ефективності участі України у світовому розподілі праці;

– розвиток малого підприємництва в країні шляхом використання потенціалу поворотної трудової міграції;

– інвестиційний розвиток країни шляхом використання зароблених мігрантами коштів;

– соціальний захист трудових мігрантів;

У сфері імпорту робочої сили основними завданнями є:

– залучення іноземної робочої сили в інтересах переходу до інноваційного соціально орієнтованого типу економічного розвитку;

– використання міграційних можливостей для залучення в країну капіталів, технологій і кваліфікованих кадрів;

– формування і розвиток ефективної системи виявлення;

попередження і припинення незаконної трудової міграції.

У період 2020–2021 рр. видається необхідним здійснення заходів, пов'язаних з удосконаленням інформаційного забезпечення процесу трудової міграції, уніфікацією трудового і міграційного законодавства України в рамках інтеграційних утворень країни. Першочерговими заходами цього етапу подаються такі:

– підвищення інформованості населення про кон'юнктуру на національному та зарубіжних ринках праці, права трудових мігрантів;

– подальший розвиток міграційної інфраструктури, що включає інформаційні центри, консультативні послуги, юридичну допомогу;

– активна співпраця республіканських служб зайнятості та міграційних служб із приймаючими країнами, укладання прямих договорів про працевлаштування громадян як із країнами СНД, так і державами далекого зарубіжжя;

– збільшення частки грошових переказів, що проходять по формальних каналах, організація супутніх сервісів у сфері трудової міграції.

На другому етапі (2022–2023 рр.) заходи державного регулювання процесів зовнішньої трудової міграції мають бути спрямовані на:

– зближення і гармонізацію національних законодавств держав – учасниць СНД у сфері соціального захисту, оподаткування і пенсійного забезпечення трудових мігрантів, вдосконалення договірно-правової бази, яка регламентує ці питання;

– вдосконалення чинних і розроблення нових нормативно-правових актів у сфері навчальної міграції та експорту освітніх послуг.

Розроблений організаційно-економічний механізм державного регулювання процесів зовнішньої трудової міграції в Україні включає структурно пов'язані між собою блоки:

1) блок 1 «Концептуальні засади регулювання». Мета регулювання зовнішньої трудової міграції полягає в досягненні економічно доцільних обсягів експорту та імпорту робочої сили з огляду на поточні і перспективні проблеми зайнятості населення та ринку праці, створення умов для реалізації прав мігрантів; ключові завдання регулювання процесів зовнішньої трудової міграції – забезпечення зворотності процесу зовнішньої трудової міграції; забезпечення соціального захисту трудових мігрантів; підвищення ефективності контролю за трудовою міграцією; використання зароблених мігрантами коштів у цілях інвестиційного розвитку країни; формування і розвиток ефективної системи виявлення, попередження та припинення незаконної трудової міграції; розширення міжнародного співробітництва у сфері трудової міграції;

2) блок 2 «Науковий супровід». Прийняття рішень у сфері зовнішньої трудової міграції базується на ситуаційному аналізі сформованих міграційних переміщень, а також сценарних прогнозах зайнятості та ринку праці;

3) блок 3 «Ресурсні та забезпечуючі інструменти регулювання». Ресурсними інструментами, необхідними для ефективного регулювання процесів зовнішньої трудової міграції, в тому числі його наукового супроводу, визначено методичне, матеріально-технічне, правове, кадрове та фінансове забезпечення системи державного регулювання.

Забезпечуючими інструментами виступають достовірний облік міграційних потоків, інструменти оцінки і мінімізації ризиків, а також контролю за міграційними переміщеннями і виконанням міграційного та трудового законодавства;

4) блок 4 «Система методів регулювання зовнішньої трудової міграції» включає заходи законодавчого, економічного й організаційного характеру, в тому числі комплекс заходів з:

а) інформування, консультування, навчання, допомоги в підготовці необхідних документів трудящих мігрантів (стадія прийняття рішення про трудову міграцію);

б) надання юридичної допомоги, забезпечення соціального захисту та страхування, участі проф-

спілок у захисті прав мігрантів, стимулювання офіційних грошових переказів (стадія здійснення трудової діяльності);

в) реадaptaції мігрантів після повернення в країну походження, інвестиційному використанні мігрантських переказів (стадія закінчення трудової діяльності);

5) блок 5 «Система результатуючих показників» – система цільових індикаторів, що характеризують ступінь досягнення мети і рішення поставлених завдань стосовно процесів експорту і імпорту робочої сили. Значення цільових індикаторів варто визначати за результатами аналізу даних показників за минулі роки, сформованих тенденцій, факторів і умов, що визначають їх динаміку.

Запропонований організаційно-економічний механізм регулювання зовнішньої трудової міграції реалізує принцип взаємних структурно-функціональних зв'язків окремих елементів системи державного регулювання зовнішньої трудової міграції на основі мети, завдань і національних пріоритетів державного регулювання, з урахуванням аналізу ситуації, що склалася в сфері зовнішньої трудової міграції та ринку праці. Результат реалізації цієї системи заходів відстежується на основі системи моніторингу цільових індикаторів розвитку експорту та імпорту робочої сили й оцінки економічного ефекту від трудової міграції для національної економіки.

Висновки. З метою регулювання зовнішньої трудової міграції розроблено організаційно-економічний механізм державного регулювання процесів зовнішньої трудової міграції в Україні, який включає структурно-пов'язані між собою блоки: блок 1 «Концептуальні засади регулювання», блок 2 «Науковий супровід», блок 3 «Ресурсні та забезпечуючі інструменти регулювання», блок 4 «Система методів регулювання зовнішньої трудової міграції», блок 5 «Система результатуючих показників», який реалізує принцип взаємних структурно-функціональних зв'язків окремих елементів системи державного регулювання зовнішньої трудової міграції.

Зазначено, що стратегія регулювання міграційних процесів реалізується за допомогою комплексу заходів із нормативно-правового, економічного, організаційного, інформаційного забезпечення і міжнародному співробітництва, що становлять п'ять основних напрямів: нормативно-правове регулювання; організаційне регулювання; економічне регулювання; інформаційне забезпечення та організація моніторингу міграційної ситуації. Зазначено, що міжнародне співробітництво є необхідним елементом у механізмі управління міжнародними територіальними переміщеннями і передбачає встановлення контактів із міжнародними організаціями, пов'язаними з проблемами міграції населення.

Список літератури:

1. Дацко О.І. Вплив міжнародної міграції на посилення загроз економічній безпеці держави. *Проблеми зовнішньої міграції України та інших пострадянських держав* : матеріали засідання круглого столу / члени редколегії: М.І. Флейчук, У.В. Щурко, Н.І. Черкас, О.Б. Василиця. Львів : Сполом, 2014. С. 25–29.
2. Левцун О. Зовнішня трудова міграція в Україні як демографічна проблема. URL: http://dialogs.org.ua/print.php?part=project_ua&m_id=4040.
3. Лісогор Л. Оптимізація професійно-кваліфікаційних параметрів як умова підвищення конкурентоспроможності робочої сили в Україні. *Україна: аспекти праці*. 2003. № 3. С. 33–38.
4. Луців В. Особливості трудової міграції в Україні. *Напрями стійкого зростання у світовій економіці* : збірник тез доп. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. студ. та молодих вчених, м. Тернопіль, 20–21 квіт. 2017 р. / редкол. : С.В. Гродський, І.Я. Зварич, О.С. Карась [та ін.] ; відп. за вип. В.Є. Куриляк. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. С. 94–97.
5. Мазука Л.І. Трудова міграція українців до країн ЄС: сучасний стан, проблеми та виклики. 2010. URL: <http://sp.niss.gov.ua/content/articles/files/2-1442915212.pdf>.
6. Ніколаєць К. Трудова міграція до країн європейського союзу: фактори та наслідки. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 5. URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05\(100\)/09.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05(100)/09.pdf)
7. Позняк О. Міграційні процеси в Україні: сучасний стан та перспективи. Умань : СПД Сочінський, 2007. 276 с.
8. Романюк М.Д. Міграційні загрози національній безпеці України: сучасні виклики, проблеми подолання. *Демографія та соціальна економіка*. 2015. № 3. С. 99–111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dse_2015_3_9.
9. Романюк Т.М. Зовнішня трудова міграція як засіб підвищення життєвого рівня населення регіону : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.07. НАН України, Ін-т демографії та соц. дослідж. Київ, 2009. 20 с.
10. Чакалова К.О. Методичні засади становлення внутрішнього ринку праці. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 16. С. 614–620.

11. Шевченко Л.С. Ринок праці в аспекті сучасної парадигми регіонального економічного розвитку. *Демографія та соціальна економіка*. 2004. № 1-2. С. 176–183.
12. Міграційні процеси в країнах ЦСЄ у контексті європейської інтеграції. URL: http://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/konkurs_stud/ES/2_1.pdf.
13. Міграція в Україні – IOM Ukraine. 2016. URL: http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf.
14. Міграція в Україні: факти і цифри: міжнародна організація з міграції (МОМ). 2016. URL: http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf

Kovach V.O. MAIN IMPROVEMENT WAYS OF STATE REGULATION MECHANISMS OF FOREIGN LABOR MIGRATION

Main aim of the research is to improve state regulation mechanisms of foreign labor migration. The author's vision of concept "regulation of migration processes" is offered. Main approaches to determine economic effect of labor migration are considered. Concept of "state regulation of foreign labor migration" is defined as purposeful influence of the state on behavior of migrant workers in order to achieve necessary volumes of departure and entry of labor force. It should be done in order to meet the needs of socio-economic and demographic development of the country. Main approaches to determine economic effect of labor migration are considered. Main tasks of regulation mechanisms of foreign labor migration in the sphere of labor import are defined. Priority measures at the first stage (2020-2021), at the second stage (2022–2023) for regulating labor migration are identified. Organizational and economic mechanism of state regulation of processes of external labor migration in Ukraine is developed. It includes structurally related blocks: block 1 "Conceptual principles of regulation", block 2 "Scientific support", block 3 "Resource and providing regulatory tools", block 4 "System of regulation methods of external labor migration", block 5 "System of result indicators". It is substantiated that proposed organizational and economic mechanism of regulation of external labor migration implements principle of mutual structural and functional relations of individual elements of the state regulation system of external labor migration: on basis of purpose, tasks and national priorities of state regulation, taking into account analysis of situation in spheres and external labor migration and the labor market.

Key words: state mechanisms, external labor migration, migration policy, human capital, labor, organizational and economic mechanism.